

האם המדע גילה את אלוהים?

איינשטין לא האמין שזה אפשרי.

סטיבן הוקינג הודה שזו תהיה ההתגלית המדעית הגדולה ביותר של כל הזמנים.

אבל מהי אותה תגלית שמטרידה את מוחותיהם של גדולי המדעים במאה האחרונה, ומדוע גרמה להם לחשוב מחדש על מקורו של היקום? טלסקופים חדשים וחזקים מתמיד חשפו את מסתרי היקום והעלו שאלות חדשות בסוגיית מקור החיים.

האם המדע גילה את אלוהים?

אבל רגע אחד! האם המדע כבר לא הוכיח שאין צורך באלוהים כדי להסביר את היקום? ברקים, רעשי אדמה ואפילו לידת תינוקות הוסברו בעבר כמעשה אלוהי. אבל עכשיו כולנו יודעים שזה לא נכון. ומה יש באותה תגלית ששונה באופן מהותי כל כך, ומדוע היא מטלטלת את עולם המדע?

התגלית הזאת, וגם מה שלמדו הביולוגים המולקולריים על הקידוד המתוחכם בתוך הדנ"א שלנו, גרמו למדענים רבים להודות שהיקום הוא חלק מתוכנית אב גדולה.

או כפי שניסח את קוסמולוג אחד: "מדענים רבים, כשהם מודים היום בעמדות שלהם, נוטים לטובת הטיעון הטלאולוגי, או לתיאורית התכנון." [1]

למרבה הפליאה, למדענים רבים שמדברים היום על אלוהים אין שמץ של אמונה דתית. [2]

אם כך, מהן אותן תגליות מופלאות שגרמו למדענים לדבר פתאום על אלוהים? שלוש תגליות מהפכניות בתחומי האסטרונומיה והביולוגיה המולקולרית בולטות מעל כולן:

1. ליקום היתה התחלה
2. היקום מושלם לקיום חיים
3. קידוד הדנ"א מעיד על תבונה

ההצהרות שהצהירו מדענים מובילים בעניין התגליות שלעיל ישאירו אתכם פעורי פה. בואו נבדוק מה הם אמרו.

מבראשית

עוד משחר הציביליזציה, נהג האדם לצפות בפליאה בכוכבים, לתהות מהם וכיצד הם נוצרו. אף שבלילה בהיר יכולה העין הבלתי-מזוינת לראות רק 6000 כוכבים, האבל ושאר טלסקופים רבי-עוצמה מוכיחים שיש טריליוני כוכבים המקובצים יחדיו בכמאה מיליארד גלקסיות. השמש שלנו היא כגרגר של חול בין חופי העולם.

ועם זאת, עד למאה הקודמת, האמינו רוב רובם של המדענים שגלקסיית שביל החלב שלנו היא היקום כולו, ושיש בו כמאה מיליון כוכבים בלבד.

רוב המדענים האמינו שליקום שלנו לא היתה התחלה. הם האמינו שהחומר, המרחב והאנרגיה קיימים מאז ומתמיד.

אבל בתחילת המאה הקודמת, גילה האסטרונום אדווין האבל שהיקום מתרחב. הוא התחקה לאחור אחר התהליך, ביצע חישובים מתמטיים והגיע למסקנה שלכל דבר ביקום כולו יש התחלה, גם לחומר, לאנרגיה, למרחב ואפילו לזמן עצמו.

גלי ההלם הרעידו את הקהילייה המדעית. מדענים רבים, בהם גם איינשטיין בכבודו ובעצמו, הגיבו בצורה שלילית. במה שכינה לימים "המבוכה הגדולה של חיי", שיחק איינשטיין עם המשוואות כדי להימנע מאותה מסקנה שיש ליקום התחלה. [3]

יריבה המר ביותר של תיאורית ההתחלה של היקום היה האסטרונום הבריטי סר פרד הויל, שכינה בעוקצנות את אירוע הבריאה "המפץ הגדול". הוא החזיק בעקשנות בתיאוריה שלו שהיקום קיים מאז ומתמיד. וכמוהו נהגו גם איינשטיין ומדענים אחרים, עד שהראיות הפכו למכריעות. כי לתיאורית ההתחלה יש השלכות שהן בגדר "הפיל שבחדר", שמשו או מישהו מעבר למחקר המדעי הוא שהתחיל את הכול.

לבסוף, ב-1992, הוכיחו ניסויים של הלוויין קובי שליקום אכן היתה התחלה, ושזו התרחשה במפץ אדיר של אור ושל אנרגיה. [4] היו מדענים שכינו זאת רגע הבריאה, אך רובם העדיפו לכנות את האירוע הזה "המפץ הגדול".

האסטרונום רוברט ג'סטרו מנסה לעזור לנו לדמיין איך זה קרה. " התמונה מזכירה פיצוץ של פצצת מימן קוסמית . הרגע שבו התרחש הפיצוץ הקוסמי הזה ציין את לידתו של היקום ". [5]

הכול מלא-כלום

המדע אינו מסוגל לומר לנו מה או מי ברא את היקום. אך יש המאמינים שהמדע מצביע בבירור על קיומו של בורא. "התיאורטיקן הבריטי אדוארד מילן כתב מסה מתמטית בנושא היחסות, וסיכם כך: ' באשר לסיבה הראשונה של היקום , בהקשר זה של התרחבותו , נשאר זאת לשיקול דעתו של הקורא , ורק נאמר שהתמונה לא תהיה שלמה בלי הבורא .'" [6]

מדען בריטי אחר, אדמונד ויטקר, ייחס את התחלת היקום למה שכינה "רצון אלוהי שברא את הטבע מלא – כלום ". [7]

מדענים רבים נדהמו מההקבלה בין אירוע הבריאה הזה שיצר את היקום מלא-כלום לבין תיאור הבריאה התנ"כי בבראשית א' א'. [8] עד לאותה תגלית, התייחסו רוב המדענים לסיפור הבריאה התנ"כי כאל מיתוס חסר אחיזה במציאות.

אף שכינה את עצמו גנוסטיקן, ג'סטרו התרשם מהראיות די הצורך כדי להודות, " עכשיו אנחנו מבינים איך הראיות האסטרונומיות מובילות אותנו חזרה לנקודת השקפה תנ"כית בסוגיית מקורו של העולם ". [9]

גנוסטיקן אחר, ג'ורג' סמוט, חתן פרס נובל והמדען האחראי לניסויים של קובי, מודה גם הוא בהקבלה. " אין ספק שקיימת הקבלה בין אירוע המפץ הגדול לתפיסה הנוצרית של הבריאה מלא – כלום ". [10]

מדענים שנהגו ללעוג לתנ"ך ולכנותו ספר מעשיות, מודים כעת שהרעיון התנ"כי של הבריאה מלא-כלום אכן התרחש.

קוסמולוגים, המתמחים בחקר היקום ומקורותיו, הבינו עד מהרה שלפיצוץ קוסמי אקראי אין שום סיכוי ליצור חיים, ממש כשם שפיצוץ גרעיני אינו יוצר חיים – אלא אם כן יהונדס בדייקנות רבה למטרה זו. ולשם כך צריך מהנדס שיתכנן זאת מראש. הם החלו להשתמש במילים כמו "אינטלקט-על", "בורא" ואפילו "ישות עליונה" כדי לתאר את אותו מהנדס. בואו נבחן מדוע.

נדרשת דייקנות מרבית

פיזיקאים חישובו ומצאו כי כדי לקיים חיים, כוח הכבידה ושאר כוחות טבע צריכים להיות מדויקים מאוד, אחרת היקום שלנו פשוט לא היה נוצר. לו היה שיעור ההתרחבות שלו מעט נמוך יותר, הכבידה היתה מושכת את כל החומר בחזרה לתוך "ההתכווצות הגדולה".

ואנחנו לא מדברים על ירידה של אחוז או שניים בשיעור ההתרחבות של היקום. סטיבן הוקינג מסביר, " אילו היה שיעור ההתפשטות, שנייה אחת אחרי המפץ הגדול, קטן אפילו באחד חלקי מאה אלף מיליון מיליונים, היה היקום קורס שוב לפני שהגיע לגודלו הנוכחי ". [11]

מצד שני, לו היה שיעור ההתרחבות גבוה ולו בשבריר האחוז מכפי שהיה, לעולם לא היו נוצרים הגלקסיות, הכוכבים וכוכבי הלכת, וגם אנחנו לא היינו פה.

ועל מנת לקיים חיים, נדרש דיוק דומה גם בתנאי הקיום של מערכת השמש ושל כוכב הלכת שלנו. לדוגמה, כולנו יודעים שללא אטמוספירה העשירה בחמצן, אף אחד מאיתנו לא יכול היה לנשום. וללא חמצן, גם לא היו מים. ללא מים, לא היו יורדים גשמים ומשקים את היבולים שלנו. ויש עוד הרבה מאוד יסודות חיוניים להיווצרות חיים, כמו מימן, חנקן, נתרן, פחמן, סידן וזרחן.

אבל כל אלה לבדם אינם מספיקים כדי ליצור חיים. הגודל, הטמפרטורה, הקרבה היחסית לשמש והרכב הכימי המדויק של כוכב הלכת שלנו, של השמש ושל הירח גם יחד, כל אלה צריכים היו להיווצר בדקדקנות רבה. ויש עוד עשרות תנאים שצריכים היו להתקיים בדיוקנות מרבית, אחרת לא היינו נמצאים כאן כדי לחשוב על זה. [12]

מדענים שמאמינים באלוהים ציפו אולי לדיוקנות מרבית שכזו, אבל האתאיסטים והגנוסטיקנים התקשו להסביר את "צירוף המקרים" המופלא הזה. סטיבן הוקינג, פיזיקאי, תיאורטיקן וגנוסטיקן, כותב: " העובדה המופלאה היא שערכיהם של אותם מספרים נראים כאילו הם מכוונים בדיוקנות רבה ליצירת האפשרות להתפתחות החיים ". [13]

יד המקרה, או נס?

אבל האם לא אוכל לייחס את הדיוקנות הזו ליד המקרה? ככלות הכול, סטטיסטיקאים יודעים שגם הסוס עם הסיכוי הנמוך ביותר יכול לזכות במרוץ. ומישהו הרי זוכה בסוף בלוטו, כנגד כל הסיכויים. אז מה הסיכוי שייוצרו חיים מתוך פיצוץ קוסמי אקראי אי-שם בשחר ההיסטוריה?

הסיכוי שייוצרו חיים אנושיים מתוך מפץ גדול מערער את כל חוקי הסבירות. אחד האסטרונומים ערך חישובים ומצא שהסיכוי נמוך יותר מאחד לטריליון טריליון טריליון טריליון טריליון

טריליון טריליון טריליון טריליון טריליון [14] הרבה יותר קל לאדם שעיניו מכוסות למצוא –
כבר בניסיון הראשון – גרגר חול ספציפי החבוי לו באחד מכל החופים שבעולם.

דוגמה אחרת להסתברות האפסית שיווצרו חיים ממפץ גדול ואקראי היא שאדם אחד יזכה באלף
הגרלות רצופות של מיליונים רבים בלוטו, לאחר שרכש כרטיס יחיד לכל הגרלה.

כיצד הייתם אתם מגיבים לבשורה שכזו? הרי זה בלתי-אפשרי – אלא אם כן יש מישהו שמנהל את
העניינים מאחורי הקלעים, כך היו חושבים כולם. וזו בדיוק המסקנה שאליה הגיעו מדענים רבים –
שמישהו תכנן וברא את היקום מאחורי הקלעים.

ההבנה החדשה הזו שהחיים האנושיים הם נס גדול, הובילה גם את האסטרונום והגנוסטיקן ג'ורג'
גרינסטין לתהות, " האם ייתכן שכך פתאום , ללא שום כוונה מראש , מצאנו הוכחה מדעית לקיומה
של ישות עליונה? " [15]

ועם זאת, כגנוסטיקן, גרינסטין ממשיך להאמין במדע, ולא בבורא, ומחפש שם את ההסבר לקיומנו.
[16]

ג'סטרו מסביר מדוע מדענים מסוימים מתקשים להשלים עם רעיון הבורא הנשגב:

יש במדע מן הדת; זו דת של אדם שמאמין שקיימים סדר והרמוניה ביקום... ואת האמונה הדתית
הזו של המדען מחללת התגלית שהעולם נוצר מתוך תנאים שבהם לחוקי הפיזיקה אין שום תוקף,
כתוצר של כוחות ושל נסיבות שלעולם לא נוכל להבין. כשזה קורה, המדען מאבד שליטה. לו בחן
את ההשלכות המלאות, הוא היה נשאר בטרומה. [17]

אפשר להבין מדוע מדענים כמו גרינסטין והוקינג מחפשים הסברים אחרים, במקום לייחס לבורא
את הדייקנות המרבית של היקום שמסביבנו. הוקינג מאמין שקיימים יקומים בלתי-נראים
(ובלתי-מוכחים), ושכך גדל הסיכוי שאחד מהם (כלומר, היקום שלנו) יותאם בדייקנות לקיומם של
חיים. אבל כיוון שהתיאוריה שלו היא בגדר השערה בלבד, ושאין כל דרך לאשש אותה, קשה לקרוא
לה תיאוריה "מדעית". אף שגם הוא גנוסטיקן, האסטרופיזיקאי הבריטי פול דיוויס מתייחס בביטול
לרעיון של הוקינג, ומכנה אותו ספקולטיבי מדי. הוא כותב: " אמונה שכזו חייבת להישען על אמונה ,
יותר מאשר על תצפיות ". [18]

הוקינג ממשיך אמנם להוביל את חיל החלוץ שבוחן הסברים מדעיים גרידא למקורות קיומנו, אבל
יש מדענים – בהם גם גנוסטיקנים – שהשלימו עם הראיות המכריעות לקיומו של בורא. הויל כתב:

"פרשנות של העובדות שנובעת מתוך היגיון בריא מעיד על כך שאינטלקט-על שיחק עם חוקי הפיזיקה, וכן עם חוקי הכימיה והביולוגיה, ושאין כוחות עיוורים הפועלים בטבע." [19]

איינשטיין עצמו לא היה אדם דתי, וגם לא האמין באלוהות פרטית, אך כינה את המוח שמאחורי היקום "אינטליגנציה עליונה כל כך שבהשוואה אליה, כל החשיבה והפעולה השיטתית של האנושות כולה היא רק השתקפות זניחה לחלוטין." [20]

גם האתאיסט כריסטופר היצ'נס, שהקדיש את רוב ימיו לכתיבה ולפולמוס נגד קיומו של אלוהים, נותר מבולבל מעצם העובדה שהחיים לא היו נוצרים לו היו התנאים שונים ולו "במעלה אחת או בשערה אחת." [21]

דיוויס מודה:

מבחינתי, ישנן ראיות מוצקות לכך שמהשוואה מתרחש מאחורי הקלעים. נדמה שמישהו כייל בדייקנות רבה את המספרים ואת חוקי הטבע כדי לברוא את היקום... נוצר הרושם הברור שמעורבת כאן תוכנית אב. [22]

דנ"א: שפת החיים

האסטרונומיה איננה התחום היחיד שבו מחפש המדע ראיות לתוכנית אב. גם הביולוגים המולקולריים גילו תוכנית סבוכה שכזו בעולם המיקרוסקופי של הדנ"א. במאה האחרונה, גילו המדענים שמולקולה זעירה בשם דנ"א היא "המוח" מאחורי כל תא בגופנו, וכן מאחורי כל יצור חי. אך ככל שהעמיקו לחקור את הדנ"א, נדהמו המדענים מהגאונות שעומדת מאחוריו.

מדענים שמאמינים במטריאליזם (בקיומו של העולם הגשמי בלבד), כמו ריצ'רד דוקינגס, טוענים שהדנ"א התפתח כתוצאה מברירה טבעית בלבד, ללא יד מכוונת של בורא. אבל גם האבולוציוניסטים האדוקים ביותר מודים במורכבות הבלתי-נתפסת כמעט של הדנ"א.

אותה מורכבות בלתי-נתפסת היא שעודדה את פרנסיס קריק, מהמדענים שגילו את מבנה הדנ"א, להאמין שהוא לא נוצר באופן טבעי על פני כדור הארץ. קריק הוא אבולוציוניסט שהאמין כי החיים מורכבים מכדי להתפתח על פני כדור הארץ, ועל כן סביר להניח שהם נוצרו אי-שם בחלל החיצון. וכך הוא כתב:

אדם הגון, החמוש בכל הידע שעומד לרשותנו כיום, אינו יכול אלא להודות שבמובן מסוים, מקור החיים הוא נס של ממש, כה רבים הם התנאים שצריכים היו להתגשם במלואם כדי להתניע אותם.

קידוד הדנ"א חושף בפנינו אינטליגנציה שמסחררת את הדמיון. ראש סיכה קטנטן של דנ"א מכיל בתוכו כמות מידע המשתווה לערימה ענקית של ספרים בכריכה רכה שהיתה מקיפה את כדור הארץ 5000 פעם. והדנ"א פועל כמו שפת תוכנה עם קידוד מורכב משלה. מייסד מיקרוסופט ביל גייטס טוען שתוכנת הדנ"א " מורכבת בהרבה מכל תוכנה שפיתחנו אי – פעם ". [24]

דוקינס ושאר חסידי המטריאליזם מאמינים שכל המורכבות הזו נוצרה מתוך ברירה טבעית. אך כפי שכבר ציין קריק, ברירה טבעית לא יכולה היתה ליצור את המולקולה הראשונה. מדענים רבים מאמינים שהקידוד בתוך מולקולת הדנ"א מעיד על קיומה של אינטליגנציה גבוהה שלעולם לא יכולה להתפתח בנסיבות טבעיות.

בתחילת המאה הנוכחית, חזר בו האתאיסט הנודע אנטוני פלו, כשבחן את האינטליגנציה שמאחורי מולקולת הדנ"א. פלו מסביר מדוע שינה את דעתו כליל.

לטעמי, הדנ"א הוכיח לנו את קיומה של אינטליגנציה שערבבה יחדיו את כל האלמנטים המופלאים הללו. המורכבות האדירה הזאת והתוצאות שהניבה מעידים בעיני על קיומה של אינטליגנציה... וכיום אני מאמין שלאחר חמישים שנות מחקר הדנ"א, הממצאים מספקים את הראיות הדרושות כדי לטעון טיעון חדש ומשכנע מאוד שמצביע על תוכנית אב. [25]

פלו לא היה נוצרי, ובכל זאת האמין כי "התוכנה" שמאחורי הדנ"א מורכבת מכדי להיווצר ללא עזרתו של "מהנדס". במילותיו של אותו אתאיסט לשעבר, גילוייה של האינטליגנציה האדירה שעומדת מאחורי הדנ"א, מספק " את הראיות הדרושות כדי לטעון לטיעון חדש ומשכנע מאוד שמצביע על תוכנית אב. "

טביעת אצבע של בורא

האם המדענים משוכנעים כעת בקיומו של בורא שהשאיר את "טביעות האצבע" שלו על היקום?

אף שרוב המדענים עדיין נחושים לסלק את אלוהים ממשוואת היקום, רובם מכירים בהשלכות הדתיות של כל הגילויים החדשים. סטיבן הוקינג, שלא מאמין באלוהות פרטית, מנסה להסביר בספרו *תוכנית האב*, מדוע היקום אינו זקוק לאלוהים. ועם זאת, אל מול הראיות, אפילו הוקינג בכבודו ובעצמו נאלץ להודות, " חייבות להיות לכך השלכות דתיות . אבל אני חושב שרוב המדענים מעדיפים להתרחק מההיבט הדתי של הנושא ". [26]

כגנוסטיקן, גם לג'סטרו אין שום אג'נדה נוצרית מאחורי המסקנות שאליהן הגיע. ועם זאת, הוא מכיר בעובדה שהראיות מצביעות על קיומו של בורא. ג'סטרו כותב על ההלם ועל הייאוש שחוו מדענים רבים, לאחר שהאמינו שהצליחו לדחוק את אלוהים אל מחוץ לעולמם.

עבור המדען שחי את חייו מתוך אמונה מלאה בכוחה של התבונה, הגילויים הללו הם בגדר סיוט. הוא טיפס על הררים של בורות; הוא עומד לכבוש את הפסגה הגבוהה ביותר; ורגע לפני שהוא מתרומם מעל הסלע האחרון, מקדמת את פניו חבורה של תיאולוגים שכבר יושבת שם זה מאות שנים. [27]

אלוהות פרטית?

אם אכן קיים בורא שניחן באינטלקט-על, נשאלת השאלה מהו טיבו. האם הוא מעין כוח ערטילאי, כמו במלחמת הכוכבים, או שאולי הוא ישות שמזכירה יותר אותנו? כיוון שכולנו יצורים פרטיים וחברתיים, האם זה לא מתבקש להאמין שגם אותה ישות שבראה אותנו היא אלוהות פרטית וחברתית?

מדענים רבים, כמו ארתור שולוב, מרצה לפיזיקה באוניברסיטת סטנפורד וחתן פרס נובל לפיזיקה, מאמינים שהתגליות החדשות מספקות ראיות חותכות לקיומו של אל פרטי. הוא כותב: "נדמה לי שאל מול פלאי החיים והיקום, אין לנו ברירה אלא לשאול את עצמנו לא רק איך אלא גם למה. והתשובות האפשריות היחידות הן דתיות... אני מוצא צורך באלוהים גם ביקום וגם בחיי האישיים". [28] אם אלוהים אכן פרטי, ואם העניק לנו את היכולת לתקשר, האם לא היינו מצפים ממנו לתקשר עמנו ולהסביר לנו מדוע אנחנו פה?

כפי שכבר ראינו, המדע מתקשה לענות על שאלות שנוגעות לאלוהים ולמשמעות החיים. אבל אם כתבי הקודש אכן צדקו והחיים נבראו יש מאין, מדוע שלא נתייחס אליהם כאל מקור מידע אמין גם בשאלת קיומו של אלוהים, או החיים ומשמעותם?

לפני כאלפיים שנה הילך על פני האדמה אדם שטען שיש לו תשובה לשאלת משמעות החיים. אף שחי חיים קצרים בלבד, הוא הותיר חותם ואף שינה את העולם, והשפעתו מורגשת עד היום. קוראים לו ישוע.

עדי ראייה לחייו ולפועלו של ישוע מספרים לנו שהפגין לא פעם יכולות לגבור על חוקי הטבע. הם מספרים לנו שהוא היה חכם, צנוע ומלא חמלה. שהוא ריפא את הפיסחים, את החירשים והעיוורים.

הוא עצר סערות, יצר ארוחות לרעבים יש מאין, הפך מים ליין בחתונה ואף הקים מתים לתחייה. ולטענתם, הוא עצמו קם לתחייה לאחר הוצאתו האכזרית להורג.

למעשה, הם מספרים לנו שישוע הוא גם זה שתלה את הכוכבים בשמיים, שברא את היקום בדיוקנות מרשימה ויצר את הדנ"א. הייתכן שהוא אותה "אינטליגנציה עליונה" שעומדת מאחורי בריאת היקום, כפי שניסח זאת איינשטיין? הייתכן שישוע הוא האיש ש"שיחק עם חוקי הפיזיקה, וכן עם חוקי הכימיה והביולוגיה, " כפי שניסח זאת הויל?

האם נחשף המסתורין שמאחורי המפץ הגדול, שמאחורי מורכבותו המופלאה של הדנ"א, כפי שמגלים לנו הפסוקים הבאים מהברית החדשה?

והוא צָלַם שֶׁל הָאֱלֹהִים הַבְּלִי נִרְאָה, בְּכֹר כָּל בְּרִיאָה; כִּי בּוֹ נִבְרָא כָּל אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם וְאֲשֶׁר בָּאָרֶץ, מִה שֶׁנִּרְאָה וּמִה שֶׁבְּלִי נִרְאָה, גַּם כִּסְאוֹת וְרִשְׁיֹת וְגַם מְמִשְׁלוֹת וְשִׁלְטוֹנוֹת. הַכֹּל נִבְרָא בְּאִמְצָעוֹתַי וְלִמְעַנּוֹ... וְהוּא קוֹדֵם לְכָל וְהַכֹּל קִיָּם בּוֹ. " [29]

ישוע דיבר בסמכותיות רבה על אהבת האל את האדם, ועל הסיבה שבעטיה ברא אותנו. לדבריו, היתה לאלוהים תוכנית עבורנו, ותוכנית האב הזאת מתמקדת ביחסינו עמו. אך כדי לאפשר את אותם יחסים, נאלץ ישוע למות על הצלב כדי שיימחלו לנו כל חטאינו. ואז הוא קם לתחייה כדי לאפשר גם לנו לחיות חיי נצח בעולם הבא. [30]

אם ישוע היה הבורא, בוודאי שהיה לו הכוח לשלוט בחיים וגם במוות. ואלו שהיו קרובים אליו טענו שראו אותו חי, שלושה ימים לאחר שמת ונקבר.

האם ישוע אכן קם לתחייה?

השליח פאולוס מספר לנו שהחיים לאחר המוות אפשריים בזכות ישוע. עדי הראייה של אותם ימים אכן דיברו ופעלו כאילו האמינו בכל לבם שישוע קם לתחייה לאחר צליבתו. אם הם טענו, הרי שהנצרות כולה מבוססת על שקר. מצד שני, אם הם צדקו, נס שכזה יאמת את כל מה שאמר ישוע על אלוהים, על עצמו ועליו.

אבל האם עלינו לקבל את תחייתו של ישוע מכוח האמונה בלבד, או שאולי יש לכך ראיות היסטוריות מבוססות? כמה ספקנים החלו לחקור את התיעוד ההיסטורי, בניסיון להפריך את תיאור התחייה. מה הם גילו?

לחצו כאן וקראו עוד על הטענה הדמיונית ביותר שהועלתה אי-פעם – תחייתו של ישוע!

-
- Harrison, E. 1985. *Masks of the Universe*. New York, Collier Books, Macmillan, .1
.pp. 252, 263
- .An atheist believes God doesn't exist. An agnostic believes we can't know .2
- .Brian Greene, *The Elegant Universe* (New York: Vintage, 2000), 81-82 .3
- George Smoot and Key Davidson, *Wrinkles in Time* (New York: Avon, 1993), .4
.241
- .Robert Jastrow, *God and the Astronomers*, (London: W. W. Norton, 1992), 13 .5
.ibid., 104 .6
.ibid., 103 .7
- ".Genesis 1:1, "In the beginning God created the heaven and the earth .8
.Jastrow, 14 .9
.Smoot and Davidson, 17 .10
- Stephen Hawking, *The Illustrated A Brief History of Time* (New York: Bantam, .11
.1996), 156
- Hugh Ross, *The Creator and the Cosmos* (3rd ed.) (Colorado Springs, CO: .12
.NavPress, 2001), 224
- .Stephen Hawking, *A Brief History of Time* (New York: Bantam, 1990), 125 .13
- Hugh Ross, *The Creator and the Cosmos* (Colorado Springs, CO: NavPress, .14
.2001), 198
- George Greenstein, *The Symbiotic Universe* (New York: William Morrow, .15
.1988), 27
.ibid., 189 .16
.Jastrow, 105 .17
- Paul Davies, *God and the New Physics* (New York: Simon & Schuster, 1983), .18
.174
- .(Fred Hoyle, "Let there be Light," *Engineering and Science* (November 1981 .19
- Albert Einstein, *Ideas and Opinions—The World As I See It* (New York: .20
.Bonanza, 1931), 40
- <http://www.youtube.com/watch?v=GDJ9BL38PrI> .21

- .Paul Davies, *The Cosmic Blueprint* (New York: Simon & Schuster, 1988), 203 .22
- .Francis Crick, *Life Itself* (New York: Simon & Schuster, 1981), 88 .23
- Quoted in William A. Dembski and James M. Kushiner, eds., *Signs of* .24
.Intelligence (Grand Rapids, MI: Brazos, 2001), 108
- Quoted in Gary Habermas, "My Pilgrimage from Atheism to Theism": Interview .25
(with Antony Flew, *Philosophia Christi*, (Winter, 2005
- .John Boslough, *Stephen Hawking's Universe* (New York: Avon, 1989), 109 .26
.Jastrow, 107 .27
- Margenau, H. and R. A. Varghese, eds. *Cosmos, Bios, Theos: Scientists* .28
Reflect on Science, God, and the Origins of the Universe, Life, and Homo
(Sapiens (Open Court Pub. Co., La Salle, IL, 1992
- .Colossians 1:15-17, J. B. Phillips .29
- .John 3:16; John 14:19 .30

(Edit)